

**M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-I Semester-II Examination: March/April-2023
Economics (Optional) Paper-XXIII**

ECOO23: Agriculture Development in India (New Pattern 2022)

Day and Date: Saturday, 13/05/2023

Total Marks: 60

Time: 3.30 PM To 5.30 PM

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 Blue revolution is related to -----
A) Corn B) Fish C) Milk D) fruits
- 2 Share of ----- is highest In Irrigation.
A) Lake B) Wall and bore well C) Canals D) None of these
- 3 In organic farming mainly focus on -----.
A) Health crops B) Health environment C) Human health D) All of the above
- 4 Operation flood scheme has been started in -----
A) 1951 B) 1965 C) 1970 D) 1995
- 5 Post-harvest technology has potential to create
A) Rural industries B) Urban industries C) Both D) None of these
- 6 PACS provides ----- term loans to the agriculture sector.
A) Short and medium B) Medium and long C) Short D) Medium
- 7 The contribution of ----- credit societies are very important in rural and agricultural credit supply.
A) Public B) Co-operative C) Private D) Merchant
- 8 There were ----- imbalance seen in India's agriculture and rural development.
A) Regional B) Economic C) Political D) Natural
- 9 NABARD was known as..... for rural credit supply.
A) Apex Bank B) Mediator C) Regulator D) Service provider
- 10 ----- scheme is an economic revolution in farmers life.
A) Credit card B) Debit card C) Aadhaar card D) Kisan Credit Card
- 11 Organized agricultural marketing system helps to -----
A) Ensure reasonable prices of agricultural products B) Encourage to use new agricultural technology C) Reduce the exploitation of farmers D) All of the above
- 12 Main objective of Regulated Market is -----
A) Guarantee of price B) Reduce the exploitation of farmers C) To provide infrastructural facilities D) All of the above

- 13 E-NAM was officially announced by government in -----
A) 2016 B) 2017 C) 2018 D) 2019
- 14 On Minimum Support Price (MSP) ----- was purchasing the Agri-goods
A) Central Government B) State Government C) Food corporation of India D) Local bodies
- 15 There is lack of coordination between Cooperative Marketing Societies and..... in India.
A) Consumer Cooperative Societies B) Housing Cooperative Societies C) Cooperative Credit Societies D) Private Credit Societies

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Blue Revaluation
- 2 Yellow Revolution
- 3 Agriculture and International Trade
- 4 Warehousing and cold storage facilities

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Describe the Need of Second Green Revolution.
- 2 State the factors affecting on Marketable Surplus.
- 3 Explain the Role of Government in Agriculture Marketing.
- 4 Explain the Need of agriculture price policy.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Explain the Irrigation Policies & Strategies of India.
- 2 Explain the Role of NABARD in Agriculture finance Supply.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 नील क्रांती----- उत्पादनाशी संबंधित आहे.
अ) मका ब) मासे क) दूध ड) फळे
- 2 जलसिंचन स्त्रोतांमध्ये सर्वाधिक हिस्सा.....चा आहे.
अ) तलाव ब) विहिरी व कुपनलिका क) कालवे ड) यापैकी नाही
- 3 सेंद्रिय शेतीमध्ये ----- वर भर दिला जातो.
अ) आरोग्यदायी पिके ब) आरोग्यदायी पर्यावरण क) मानवी आरोग्य ड) वरील सर्व
- 4 दुध महापूर योजना ----- साली सुरु करण्यात आली.
अ) १९५१ ब) १९६५ क) १९७० ड) १९९५
- 5 कापणीनंतरच्या तंत्रज्ञानामध्ये निर्माण करण्याची क्षमता असते.
अ) ग्रामीण उद्योग ब) शहरी उद्योग क) दोन्ही ड) यापैकी नाही

- 6 प्राथमिक कृषी पतपुरवठा संस्था (PACS) कृषी क्षेत्रास ----- मुदतीची कर्जे देतात.
अ) अल्प आणि मध्यम ब) मध्यम आणि दीर्घ क) अल्प ड) मध्यम
- 7 ग्रामीण व कृषी पतपुरवठ्यामध्ये ----- पतपुरवठा संस्थांचे योगदान महत्त्वाचे आहे.
अ) सार्वजनिक ब) सहकारी क) खाजगी ड) व्यापारी
- 8 भारताच्या कृषी व ग्रामीण विकासामध्ये ----- असमतोल दिसून येतो.
अ) प्रादेशिक ब) आर्थिक क) राजकीय ड) नैसर्गिक
- 9 नाबार्ड ग्रामीण पतपुरवठ्यासाठी..... म्हणून ओळखली जाते.
अ) शिखर बँक ब) दुवा क) नियामक ड) सेवा देणारी
- 10 ----- योजना ही शेतकऱ्यांच्या जीवनातील एक आर्थिक क्रांती होय.
अ) क्रेडीट कार्ड ब) डेबिट कार्ड क) आधार कार्ड ड) किसान क्रेडीट कार्ड
- 11 संघटीत कृषी विपणन पद्धतीमुळे -----
अ) शेतमालाच्या योग्य किमतीची शाश्वती निर्माण होते ब) नवीन कृषी तंत्रज्ञानाच्या वापराला चालना मिळते क) शेतकऱ्यांच्या शोषण कमी होते ड) वरील सर्व
- 12 नियंत्रीत बाजाराचे मुख्य उद्दिष्ट ----- आहे.
अ) किमतीची हमी देणे ब) शेतकऱ्याची पिळवणूक कमी करणे क) पायाभूत सुविधा पुरवणे ड) वरील सर्व
- 13 ----- साली सरकारने ई-नामची अधिकृत घोषणा केली.
अ) २०१६ ब) २०१७ क) २०१८ ड) २०१९
- 14 किमान आधारभूत किमतींना ----- शेतमालाची खरेदी करते.
अ) केंद्र सरकार ब) राज्य सरकार क) भारतीय अन्न महामंडळ ड) स्थानिक स्वराज्य संस्था
- 15 भारतातील सहकारी खरेदी - विक्री संस्था व यांच्यात समन्वयाचा अभाव आहे.
अ) ग्राहक सहकारी संस्था ब) गृहनिर्माण सहकारी संस्था क) सहकारी पतपुरवठा संस्था ड) खाजगी पतपुरवठा संस्था

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 निलक्रांती
- 2 पिवळी क्रांती
- 3 कृषी आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापार
- 4 गोदाम आणि शीतगृह सुविधा

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 दुसऱ्या हरितक्रांतीची गरज विशद करा.
- 2 बाजाराधिक्य उत्पादनावर परिणाम करणारे घटक सांगा.
- 3 कृषी विपणनातील सरकारची भूमिका स्पष्ट करा.
- 4 कृषी किंमत धोरणाची गरज स्पष्ट करा.

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 भारताचे जलसिंचन धोरण आणि व्युहरचना स्पष्ट करा.
- 2 कृषी वित्त पुरवठ्यामध्ये नाबार्डची भूमिका स्पष्ट करा.

Model Answer Paper

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 नील क्रांती----- उत्पादनाशी संबंधित आहे.

अ) मका ब) मासे क) दूध ड) फळे

Option 2

2 जलसिंचन स्तोतांध्ये सर्वाधिक हिस्सा.....चा आहे.

अ) तलाव ब) विहिरी व कुपनलिका क) कालवे ड) यापैकी नाही

Option 3

3 सेंद्रिय शेतीमध्ये ----- वर भर दिला जातो.

अ) आरोग्यदायी पिके ब) आरोग्यदायी पर्यावरण क) मानवी आरोग्य ड) वरील सर्व

Option 4

4 दुध महापूर योजना ----- साली सुरु करण्यात आली.

अ) १९५१ ब) १९६५ क) १९७० ड) १९९५

Option 3

5 कापणीनंतरच्या तंत्रज्ञानामध्ये निर्माण करण्याची क्षमता असते.

अ) ग्रामीण उद्योग ब) शहरी उद्योग क) दोन्ही ड) यापैकी नाही

Option 1

6 प्राथमिक कृषी पतपुरवठा संस्था (PACS) कृषी क्षेत्रास ----- मुदतीची कर्जे देतात.

अ) अल्प आणि मध्यम ब) मध्यम आणि दीर्घ क) अल्प ड) मध्यम

Option 1

7 ग्रामीण व कृषी पतपुरवठ्यामध्ये ----- पतपुरवठा संस्थांचे योगदान महत्त्वाचे आहे.

अ) सार्वजनिक ब) सहकारी क) खाजगी ड) व्यापारी

Option 2

8 भारताच्या कृषी व ग्रामीण विकासामध्ये ----- असमतोल दिसून येतो.

अ) प्रादेशिक ब) आर्थिक क) राजकीय ड) नैसर्गिक

Option 1

9 नाबार्ड ग्रामीण पतपुरवठ्यासाठी..... म्हणून ओळखली जाते.

अ) शिखर बँक ब) दुवा क) नियामक ड) सेवा देणारी

Option 1

10 ----- योजना ही शेतकऱ्यांच्या जीवनातील एक आर्थिक क्रांती होय.

अ) क्रेडीट कार्ड ब) डेबिट कार्ड क) आधार कार्ड ड) किसान क्रेडीट कार्ड

Option 4

11 संघटीत कृषी विपणन पद्धतीमुळे -----

अ) शेतमालाच्या योग्य किमतीची शाश्वती निर्माण होते ब) नवीन कृषी तंत्रज्ञानाच्या वापराला चालना मिळते क) शेतकऱ्यांच्या शोषण कमी होते ड) वरील सर्व

Option 4

12 नियंत्रीत बाजाराचे मुख्य उद्दिष्ट ----- आहे.

अ) किमतीची हमी देणे ब) शेतकऱ्यांची पिळवणूक कमी करणे क) पायाभूत सुविधा पुरवणे ड) वरील सर्व

Option 4

13 ----- साली सरकारने ई-नामची अधिकृत घोषणा केली.

अ) २०१६ ब) २०१७ क) २०१८ ड) २०१९

Option 1

14 किमान आधारभूत किमतींना ----- शेतमालाची खरेदी करते.

अ) केंद्र सरकार ब) राज्य सरकार क) भारतीय अन्न महामंडळ ड) स्थानिक स्वराज्य संस्था

Option 1

15 भारतातील सहकारी खरेदी - विक्री संस्था व यांच्यात समन्वयाचा अभाव आहे.

अ) ग्राहक सहकारी संस्था ब) गृहनिर्माण सहकारी संस्था क) सहकारी पतपुरवठा संस्था ड) खाजगी पतपुरवठा संस्था

Option 3

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 निलक्रांती

Ans:

2 पिवळी क्रांती

Ans:

3 कृषी आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापार

Ans:

4 गोदाम आणि शीतगृह सुविधा

Ans:

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 दुसऱ्या हरितक्रांतीची गरज विशद करा.

Ans:

2 बाजाराधिक्य उत्पादनावर परिणाम करणारे घटक सांगा.

Ans:

3 कृषी विपणनातील सरकारची भूमिका स्पष्ट करा.

Ans:

4 कृषी किंमत धोरणाची गरज स्पष्ट करा.

Ans:

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 भारताचे जलसिंचन धोरण आणि व्युहरचना स्पष्ट करा.

Ans:

2 कृषी वित्त पुरवठ्यामध्ये नाबार्डची भूमिका स्पष्ट करा.

Ans:
